THE ROLE OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN DEVELOPING THE CREATIVE ABILITY OF PRIMARY EDUCATION STUDENTS

Usmonchayeva Shakhnoza Makhambetzhanovna
Chirchik State Pedagogical University, “Faculty of Preschool and Primary Education”,
“Methodology of Preschool and Primary Education”Department Teacher

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang‘ich ta’lim yo‘nalishi talabalarining ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirishda multimedia texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari tahlil qilingan. Ta’lim jarayonida multimedia vositalaridan foydalanishning nazariy asoslari, didaktik imkoniyatlari hamda talabalarning kreativ fikrlashini shakllantirishdagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, multimedia texnologiyalaridan samarali foydalanish bo‘yicha metodik tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: multimedia texnologiyalari, kreativlik, ijodkorlik qobiliyati, boshlang‘ich ta’lim, innovatsion ta’lim, raqamli pedagogika, interaktiv metodlar, kreativ kompetensiya.

Аннотация: В данной статье проанализированы педагогические возможности мультимедийных технологий в развитии творческих способностей студентов направления начального образования. Освещены теоретические основы использования мультимедийных средств в образовательном процессе, их дидактические возможности, а также значение в формировании креативного мышления студентов. Кроме того, разработаны методические рекомендации по эффективному использованию мультимедийных технологий.

Ключевые слова: мультимедийные технологии, креативность, творческие способности, начальное образование, инновационное образование, цифровая педагогика, интерактивные методы, креативная компетенция.

Abstract: This article analyzes the pedagogical possibilities of multimedia technologies in developing the creative abilities of students in primary education. The theoretical foundations of using multimedia tools in the educational process, their didactic opportunities, and their importance in shaping students’ creative thinking are highlighted. In addition, methodological recommendations for the effective use of multimedia technologies are developed.

Keywords: multimedia technologies, creativity, creative abilities, primary education, innovative education, digital pedagogy, interactive methods, creative competence.

Bugungi globallashuv va raqamlashtirish jarayonida ta’lim tizimida innovatsion texnologiyalardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, boshlang‘ich ta’lim yo‘nalishida tahsil olayotgan talabalarni zamonaviy pedagogik faoliyatga tayyorlashda multimedia texnologiyalarining o‘rni katta hisoblanadi. Multimedia texnologiyalari ta’lim jarayonini samarali tashkil etish, talabalar faolligini oshirish hamda ularning ijodkorlik qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim vosita sifatida xizmat qiladi. Hozirgi davr o‘qituvchidan nafaqat nazariy bilim, balki kreativ yondashuv, innovatsion fikrlash va axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish kompetensiyasini ham talab etadi. Shu sababli oliy ta’lim muassasalarida bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining ijodiy salohiyatini rivojlantirish masalasi dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Multimedia texnologiyalari matn, audio, video, animatsiya, grafika va interaktiv elementlarni birlashtirgan holda ta’lim oluvchilarning bilim olish jarayoniga faol jalb etadi. Bu esa o‘z navbatida talabalarning mustaqil fikrlashi, muammoli vaziyatlarga kreativ yondashuvi hamda yangi g‘oyalar yaratish ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Multimedia texnologiyalari — bu turli axborot ko‘rinishlarini yagona raqamli muhitda birlashtirishga asoslangan zamonaviy ta’lim vositasidir. Multimedia vositalariga elektron darsliklar, videodarslar, animatsiyalar, virtual laboratoriyalar, taqdimot dasturlari va interaktiv platformalar kiradi.

Pedagogik nuqtayi nazardan multimedia texnologiyalari quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

- ta’limning ko‘rgazmaliligini oshiradi;
- murakkab tushunchalarni sodda va qiziqarli tarzda tushuntiradi;
- talabalarni mustaqil izlanishga yo‘naltiradi;
- ijodiy faoliyatni rag‘batlantiradi;
- interaktiv ta’lim muhitini shakllantiradi.

Boshlang‘ich ta’lim yo‘nalishi talabalarida kreativ kompetensiyalarni rivojlantirishda multimedia vositalari muhim metodik asos bo‘lib xizmat qiladi. Chunki zamonaviy boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi dars jarayonida turli multimedia vositalaridan foydalana olishi zarur.

Ijodkorlik - bu yangi g‘oya yaratish, noodatiy fikrlash va muammolarga original yechim topish qobiliyatidir. Pedagogik faoliyatda kreativlik o‘qituvchining kasbiy mahoratini belgilovchi asosiy sifatlaridan biri hisoblanadi.

Talabalarning ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirishda quyidagi omillar muhim hisoblanadi:

1. Erkin fikrlash muhiti;
2. Innovatsion pedagogik metodlardan foydalanish;
3. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini qo‘llash;
4. Mustaqil ta’lim faoliyatini tashkil etish;
5. Multimedia vositalari asosida ijodiy topshiriqlar berish.

Multimedia texnologiyalaridan foydalanish talabalarni dars jarayonining faol ishtirokchisiga aylantiradi. Masalan, videorolik yaratish, interaktiv taqdimot tayyorlash, animatsion materiallar ishlab chiqish kabi topshiriqlar talabalar kreativligini oshiradi.

Multimedia texnologiyalari ta’lim jarayonida bir vaqtning o‘zida bir necha sezgi organlariga ta’sir etishi bilan ajralib turadi. Natijada o‘quv materiali yaxshiroq o‘zlashtiriladi va talabalarning ijodiy tafakkuri rivojlanadi.

Quyidagi multimedia vositalari kreativ fikrla,shni rivojlantirishda samarali hisoblanadi:

- **Taqdimot dasturlari** – talabalarda vizual fikrlashni rivojlantiradi, ma’lumotlarni grafik va tasvirlar orqali tahlil qilish imkonini beradi.
- **Videodarslar** – tahliliy yondashuvni shakllantiradi, mavzuni chuqur anglash va xulosa chiqarish ko‘nikmalarini rivojlantiradi.
- **Animatsiyalar** – tasavvur va fantaziyani kengaytiradi, murakkab jarayonlarni ijodiy tarzda tushunishga yordam beradi.
- **Interaktiv o‘yinlar** – muammoli vaziyatlarda tezkor qaror qabul qilish, mustaqil fikrlash va kreativ yechimlar topish qobiliyatini rivojlantiradi.

• **Virtual platformalar** – hamkorlikda ijodiy ishlash, fikr almashish va jamoaviy loyihalarni amalga oshirish ko‘nikmalarini oshiradi.

Multimedia texnologiyalari asosida tashkil etilgan mashg‘ulotlar talabalarni oddiy tinglovchi emas, balki faol yaratuvchi sifatida shakllantiradi. Bu esa bo‘lajak pedagoglarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

Boshlang‘ich ta’lim talabalarining ijodkorligini rivojlantirish uchun quyidagi metodik yondashuvlardan foydalanish maqsadga muvofiq:

1. Loyihaviy ta’lim texnologiyasi: Talabalar multimedia vositalari yordamida mustaqil loyiha yaratadilar. Masalan, elektron dars ishlanmasi, animatsion ertak yoki interaktiv o‘yin tayyorlash.

2. Muammoli ta’lim: Talabalarga multimedia asosidagi muammoli vaziyatlar taqdim etiladi va ulardan kreativ yechim topish talab qilinadi.

3. Interaktiv metodlar: “Aqliy hujum”, “Klaster”, “Bumerang”, “Insert” kabi metodlarni multimedia vositalari bilan uyg‘unlashtirish ijodiy fikrlashni rivojlantiradi.

4. Raqamli storytelling: Talabalar multimedia vositalari yordamida hikoya yaratadilar. Bu metod ularning tasavvuri, nutqi va kreativ yondashuvini rivojlantiradi.

Multimedia texnologiyalarining afzalliklari quyidagilardan iborat:

- ta’lim sifati oshadi;
- talabalar motivatsiyasi kuchayadi;
- mustaqil ta’lim rivojlanadi;
- kreativ fikrlash shakllanadi;
- axborotni tez va samarali o‘zlashtirish ta’minlanadi;
- zamonaviy pedagogik kompetensiyalar rivojlanadi.

Bundan tashqari, multimedia texnologiyalari talabalarni XXI asr ko‘nikmalariga tayyorlashda ham muhim ahamiyatga ega. Chunki bugungi pedagog nafaqat bilim beruvchi, balki innovatsion fikrlovchi, raqamli texnologiyalarni qo‘llay oladigan mutaxassis bo‘lishi kerak.

Xulosa qilib aytganda, multimedia texnologiyalari boshlang‘ich ta’lim yo‘nalishi talabalarining ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirishda samarali pedagogik vosita sifatida muhim ahamiyat kasb etadi. Ta’lim jarayonida taqdimotlar, videodarslar, animatsiyalar, virtual platformalar va interaktiv o‘yinlardan foydalanish talabalarning bilimlarni chuqur o‘zlashtirishiga, o‘quv materiallarini vizual va amaliy tarzda anglashiga xizmat qiladi. Bunday vositalar talabalarning mustaqil fikrlash, tahlil qilish, muammolarga innovatsion yechim topish hamda yangi g‘oyalarni ilgari surish ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Multimedia texnologiyalari asosida tashkil etilgan ta’lim muhiti talabalarni o‘quv jarayonining faol ishtirokchisiga aylantiradi. Natijada ularda kreativ fikrlash, muloqotga kirishish, hamkorlikda ishlash va axborot bilan samarali ishlash kompetensiyalari shakllanadi. Ayniqsa, bo‘lajak

boshlang‘ich sinf o‘qituvchilari uchun multimedia vositalaridan foydalanish kasbiy faoliyatda zarur bo‘lgan zamonaviy pedagogik va raqamli kompetensiyalarni rivojlantirishga yordam beradi.

Shuningdek, multimedia texnologiyalarining ta’lim jarayoniga integratsiyalashuvi o‘qitishning samaradorligini oshirish, ta’lim mazmunini boyitish va individual yondashuvni ta’minlash imkonini beradi. Bu esa talabalarning ta’limga bo‘lgan qiziqishini kuchaytirib, ularning o‘z ustida mustaqil ishlashga bo‘lgan ehtiyojini shakllantiradi. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish orqali bo‘lajak pedagoglarning kasbiy tayyorgarlik darajasi oshadi va ular raqamli ta’lim muhitida faoliyat yuritishga tayyorlanadi.

Shu nuqtai nazardan, oliy ta’lim muassasalarida multimedia texnologiyalaridan foydalanish bo‘yicha metodik ta’minotni takomillashtirish, pedagog kadrlarning raqamli kompetentligini muntazam rivojlantirish hamda innovatsion ta’lim resurslarini yaratish va amaliyotga joriy etish dolzarb vazifa hisoblanadi. Kelgusida multimedia texnologiyalarining kreativlikni rivojlantirishga ta’sirini yanada chuqurroq o‘rganish va ularni ta’limning turli bosqichlarida qo‘llash mexanizmlarini ishlab chiqish muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. Muslimov N.A. Pedagogik kompetentlik va kreativlik asoslari. – Toshkent: Fan, 2021.
3. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent, 2019.
4. Saidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Moliya, 2018.
5. Ishmuhamedov R. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2020.
6. Begimqulov U.Sh. Pedagogik ta’limda axborot texnologiyalaridan foydalanish metodikasi. – Toshkent, 2021.
7. Azizxo‘jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent, 2018.
8. Qosimova K. Zamonaviy ta’lim texnologiyalari. – Toshkent, 2022.
9. Yo‘ldoshev J.G‘. Ta’limda innovatsion yondashuvlar. – Toshkent, 2021.
10. Sayliyeva, Mashkura & Qizi, Muxtorkuli. (2025). THE lMPORTANCE OF PEDAGOGICAL COMMUNICATION IN PRIMARY EDUCATION|. 30-35.
11. Usmonchayeva, Shakhnoza. (2023). WAYS TO INCREASE THE EFFICIENCY OF EDUCATIONAL ACTIVITIES OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS. 11. 664–667.